

berent, & Imperatorum quidem eorum etiam, qui claruere laticum quâ copia surgit, Ravennæ videlicet, & Pontificum, qui sermone, & operibus exempla Apostolorum sunt æmulati. Lauds verò argumentum ex eo sumptum, quo Ravennæ Urbs commendaretur, quod aquæ omnes regionis universæ cis, & trans Padum sitæ, ab ejusdem fluminis origine, usque ad celebriora ostia, quibus in Adriaticum mare se exonerant, sed & ex Flaminia conterminis montibus defluentes, circa Ravennam confluerent; quod novimus ex aliis Libri hujus Pontificalis locis. Ceptam semel versus explanationem prosequamur.

Scriptorumque Ravennatum per circiter annos Penna diu segnis neglexit, centies octo Almæ summorum moderamina clara per orbem Pontificum Vitæ, passim narrasse suorum.

OBSERVATIO TERTIA.

Hic ait Ravennatum pennas neglexisse id ipsum, quod alii fecerant, præstare, & Pontificum suorum, qui Ecclesiæ per spatium DCCC. circiter annorum præfuerant, vitas, & acta oblivioni traditas reliquisse.

Vespere quamquam etenim, tamen orsa fidei quæ, manusque

Scribere feliciter nostratum Pontificale Agnelli lepidi (1) Patriarcharum istud opusculum Tempore Apostolicus Gregorius alta opulubris Solvendi, & contra, almifici, quo munera Petri Comptè habet, & Scepra Imperii Augustus tenet almus

Armipotens satus magno Karolo, Ludovicus, Pacificus, natusque suis Lotharius acrè (2) Belliger Italiae (3) Regna tenens, Romaque pontus (4)

Regibus, & populis lectus folio Imperiali, Archiepiscopus almus (5) ovans Petronacis, agitque

Tuoque (6) Ravennatis Clerum Ecclesiæ, populumque

Alterum ab undecimo, quem Presbyterumque beavit

Summus is Antistes merito Sede Urbis opimæ.

OBSERVATIO QUARTA.

Adicit, tandem licet vespere, idest sero, Agnellum Presbyterum huic optato operi præstando se addixisse, & tempus ipsum, quo id factum fuit, multifariè exprimit; Gregorio videlicet IV. Summo Pontifice Petri jura solvendi, atque ligandi tenente, Imperantibus Ludovico Caroli Magni filio, ac Lothario; moderante autem Ravennatum Ecclesiam Petronace Archiepiscopo, quem Summus Pontifex consecravit undecimo loco postquam à Theodori tempore Ecclesia ipsa Ravennas rescipiens, Romani Præsulis obedientiæ se submisit. Quæ quidem merentur, ut aliquantò diligentius in temporum designatorum examine immoremur.

Porro manifestum est characteres tempore significando, quo Agnellus Librum hunc Pontificalem scripsit à scholastico versificatore adhibitos, non subsistere, nisi intelligantur de illo spatio tempore, quo Agnellus scriptionem intermissam aggressus est. Etenim ex Agnello ipso constat, majoris operis par-

(1) Ineptè Patriarchas vocat, qui Metropolitanæ tantum fuerunt. Bacchinius.
(2) acrè. Muratorius.
(3) Itala. Mur.

tem non modò post Petronacis, sed & post Georgii Episcopatum scriptam. Georgii ipsius vitam postremo loco consiguatam legimus, sed & de eodem agit in vita Feliois, agitque tanquam de Archiepiscopo minime inter viros degente, ait enim, sed & mihi de prædicto Monasterio S. Bartholomæi contigit. A' Georgio Pontifice per pauca annorum curricula, sine causa privatus sum. Nam antequam ad tale culmen ascendisset, sic eramus adinvicem quasi ex uno duo verè germani, & postquam accepit Archieraticam dignitatem, Deum offendit, & omnes Sacerdotes demolivit, cuncta occupans Monasteria, totasque gazas Ecclesiæ, quas prædecessores sui adquisierant pro reatu sui corporis expendit.

B Georgii autem obitus, ut ex ejus vita apparet, accidit post aliquot annos à Victoria Caroli Calvi de Lothario reportata Fontanis, quæ quidem incidit in VII. Kal. Julii anni DCCCXLI. Hinc deprehenditur, & alium characterem ex Imperio Ludovici, & Lotharii non subsistere; Ludovicus enim defunctus fuerat anno DCCCXL. & vix sustineri potest hæc scripta Gregorio IV. sedente, cum is diem obierit anno DCCCXLIII. Sed & Maximiani Archiepiscopi Vita scripta fuit post Petronacis ætatem; in ea siquidem narrat Agnellus quindecimo Petronacis Archiepiscopi anno, elevatum Maximiani Corpus, Presbyteris id enixè curantibus, seque ex Pontificis adstantis jussione, rem ipsam agente. Demum Petronacis mortem ante plures annos accidisse ostendit in Vita Mauri Archiepiscopi, memorans lapidem pellucidum Sepulcræ ejus ante duodecim annos Petronacis tempore, à Ludovico Imperatore in Gallias translatum.

C Verum ex Petri Senioris cognomento Episcopi Vita, quid distinctius argumento illustrando evincitur. Ibi siquidem Auctor narrans equum areum Ravennæ quondam extantem translatum à Carolo Imperatore, hæc ait; & nunc penè ann. XXXVIII. cum Karolus Rex Francorum omnia subjugasset Regna, & Romanum percipisset à Leone III. Papa Imperium, postquam ad Corpus B. Petri Sacramentum præbuit, revertens Franciam, Ravennam ingressus, videns pulcherrimam imaginem, quam nunquam similem, ut ipse testatus est, vidit, Franciam deportare fecit, atque in suo eam firmare Palatio, quod Aquiligrans vocatur.

D Carolus ex Annalibus Francorum à Baronio relatis circa initium Junii anno DCCCL. Romæ reversus, Ravennæ per aliquot substitit dies, quare cum allata scribebat Agnellus, annus currebat DCCCXXXIX. & paulò ante Maximiani Archiepiscopi Vitam scripserat. Petronax autem Archiepiscopus, & Corpus laudati Maximiani elevaverat anno sui Archiepiscopatus quindecimo, & ipse è vivis abierat, ut ex modo prædicta narrandi manifestò indicat Auctor. Porro Descriptor Codicis hujus, qui ex apographo se id fecisse ait, cum Petronacis Vitam deesse comperisset, supplens ex aliis Chronicis, & eandem interjiciens, narrat eum jurasse honorem Carolo Imperatori, quod nullo modo temporum ratio consentit, etenim Carolus obiit anno DCCCXIV. cum adhuc in vivis esset Leo III. Pontifex, qui non nisi anno DCCCXVI. defunctus est, cui successit Stephanus V. dictus IV. quo ex Gallis Romam redeunte, & Ravennæ Missas celebrante, Martinus Petronacis Prædecessor sedem tenebat, ut in ejus Vita narrat Agnellus. Cujus quidem Vitæ cum plura desint, consentaneum est credere

(4) potius. Mur.
(5) almus. Mur.
(6) Tumque. Mur.